

KKR

NORDJYLLAND

Udviklingsstrategi

1. januar

2016

Udviklingsstrategien er den ene del af den samlede rammeaftale for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet. Rammeaftalen omfatter alle de nordjyske kommuner og Region Nordjylland, og består herudover af en styringsaftale.

**Udviklingsstrategi
Rammeaftalen 2016
Nordjylland**

Indholdsfortegnelse

1.	Rammeaftalens indhold og formål	3
2.	Strategier for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet	5
2.1.	Det forstærkede samarbejde – et udvidet samarbejde om de mest specialiserede tilbud i Nordjylland.	5
3.	Hovedtendenser på specialundervisningsområdet.....	6
3.1	Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland).....	6
3.2	Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland).....	7
3.3	Taleinstituttet/HjerneskeadeCenter Nordjylland (Aalborg Kommune)	8
4.	Hovedtendenser på det specialiserede socialområde	9
4.1	Udviklingen i efterspørgslen efter tilbud/pladser	9
4.2	Udviklingen i kapaciteten i tilbud/pladser.....	10
4.3	Udviklingen i forhold til de forskellige målgrupper	11
5.	Fokusområder og ministertema	11
5.1	Udpegning af fokusområder for Udviklingsstrategien 2016	11
5.1.1	Misbrugsområdet i Nordjylland.....	12
5.1.2	Overgange fra sikrede institutioner til kommunale sociale foranstaltninger	12
5.1.3	Børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser	13
5.2	Status/afrapportering af fokusområderne fra udviklingsstrategien 2015	13
5.2.1	Afrapportering på Socialstyrelsens centrale udmelding vedr. voksne med kompleks erhvervet hjerneskeade	13
5.2.2	Afrapportering på Socialstyrelsens centrale udmelding vedr. børn/unge med alvorlig synsnedsettelse	13
5.2.3	Status: Sammenhængen mellem Socialområdet og Beskæftigelsesområdet.....	14
5.2.4	Afrapportering: Ministertema vedr. anbragte børn og unges undervisning og uddannelse	14
6.	Status for særlige tilbudstyper	15
6.1	Børnehus Nord.....	15
6.2	Socialtilsyn Nord	15
6.3	Fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere i Nordjylland.....	15
6.4	Sødisbakke (Botilbud med over 100 pladser).....	16
6.5	Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger	17
6.5.1	Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger.....	17
6.5.2	Benchmarkanalyse af de sikrede afdelinger.....	18

1. Rammeaftalens indhold og formål

Kommunerne bærer ansvaret for koordineringen af det specialiserede socialområde, og specialundervisningsområdet, og i forbindelse med dette arbejde udarbejdes der hvert år en rammeaftale, der skal godkendes af kommunalbestyrelserne og Regionsrådet. Rammeaftalen er kommunalbestyrelsernes og Regionsrådets redskab til på tværs at styre den faglige udvikling, kapacitet og økonomi på de to områder.

Formålet med rammeaftalen er dermed mere specifikt,

- ♦ at sikre og styre den faglige udvikling af tilbuddene på tværs af kommunegrænser, så alle kommuner og Region Nordjylland er i stand til at tilbyde de rigtige tilbud af høj kvalitet - også til små målgrupper og målgrupper med omfattende og komplekse problemstillinger.
- ♦ at skabe synlighed og gennemskuelse om kapacitet, behov for pladser samt takst- og udgiftsudviklingen på områderne.
- ♦ at sikre koordinering og udvikling af nye tilbud; særligt til små målgrupper og målgrupper med omfattende og komplekse problemstillinger, så ekspertise og ressourcer på særlige områder anvendes hensigtsmæssigt.
- ♦ at regulere regionernes forsyningspligt.

Rammeaftalesamarbejdet i Nordjylland omfatter de social- og specialundervisningstilbud, som Region Nordjylland driver, samt de kommunale tilbud i Nordjylland, der anvendes af mindst 4 forskellige kommuner. Der er dog mulighed for at undtage et kommunalt tilbud fra aftalen, hvis der er tale om et tilbud, der er af en åbenlys lav kompleksitet.

Rammeaftalen består helt overordnet af to aftaledokumenter, der behandles og godkendes parallelt med hinanden:

Udviklingsstrategien (faglig udviklingsdel)

Styringsaftalen (kapacitets- og økonomistyringsdel)

Udviklingsstrategien og styringsaftalen skal indholdsmæssigt spille sammen, og begge aftaledokumenter skal være godkendt af de nordjyske kommunalbestyrelser og Regionsrådet hvert år med frist den 15. oktober.

Udviklingsstrategien har til hovedformål at koordinere udviklingen i de eksisterende tilbud inden for det specialiserede social- og specialundervisningsområde i Nordjylland - samtidigt med at den skal belyse udviklingen i efterspørgslen efter pladser og tilbud. Strategien består overordnet af fem dele, der fokuserer på henholdsvis:

- ♦ Strategier for det specialiserede social- og specialundervisningsområde
- ♦ Hovedtendenser på specialundervisningsområdet
- ♦ Hovedtendenser på det specialiserede socialområde
- ♦ Fokusområder og ministertema
- ♦ Status for særlige tilbudstyper

I forbindelse med indmeldingerne til udviklingsstrategien præsenterer kommunerne egne forventninger til ændringer i forbruget af pladser, og giver samtidigt et overblik over, hvilke foranstaltninger som kommunerne har etableret eller planlægger at etablere, der kan have betydning for planlægningen og udvikling af tilbud på såvel social- som specialundervisningsområdet i de andre nordjyske kommuner og Region Nordjylland. I udviklingsstrategien fastlægges desuden de fokusområder, som de nordjyske

kommuner og Region Nordjylland ønsker at arbejde særligt med i det/de kommende år, herunder evt. et årligt tema som ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold kan udmelde for et givent område. I forbindelse med udviklingsstrategien for 2016 har ministeren ikke benyttet sig ad muligheden herfor.

I forbindelse med Udviklingsstrategien for 2015 blev denne permanent udvidet med et nyt element med fokus på et særligt forstærket samarbejde om nogle af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland. Formålet med samarbejdet er at sikre, at borgerne i Nordjylland har adgang til de fornødne mest specialiserede tilbud og kompetencer. De overordnede aftaleforpligtigelser udfoldes i Udviklingsstrategiens kapitel 2 omhandlende strategier for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet, og de mere indgående aftaleforpligtigelser fremgår af bilagene i forbindelse hermed.

Rammeaftalen skal være rammen for samarbejde og dialog mellem driftsherre og myndighed, og derfor er et vigtigt element i udviklingsstrategien og i rammeaftalesamarbejdet generelt, at sikre, at der altid er de rigtige tilbud til en omkostningseffektiv pris. For at løfte denne opgave, er det afgørende, at kommunerne og Region Nordjylland orienterer om evt. ændringer til rammeaftalen så tidligt som muligt. Det skal tilstræbes, at større ændringer indmeldes indenfor årshjulets rammer, men i tilfælde af at en kommune eller Region Nordjylland i særlige tilfælde foretager en større ændring udenfor årshjulet, skal de øvrige kommuner og Region Nordjylland orienteres så tidligt som muligt.

Udviklingsstrategien forberedes administrativt på baggrund af de konkrete indmeldinger fra kommunerne og Region Nordjylland, samt gennem drøftelser i udviklingsstrategigruppen, diverse faglige netværk og i rammeaftalens administrative styregruppe. Udkastet til udviklingsstrategien drøftes herefter med brugerorganisationerne i Dialogforum inden den politiske behandling i Kommunekontaktrådet (KKR) og Kontaktudvalget. Herefter tilgår udviklingsstrategien de nordjyske kommunalbestyrelser og Regionsrådet med henblik på politisk godkendelse senest den 15. oktober hvert år.

2. Strategier for det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet

Det gennemgående billede i indmeldingerne til udviklingsstrategien og den gennemgående tendens i de enkelte kommuners egne strategier på områderne er, at kommunerne som oftest prioriterer at løse de sociale opgaver i nærmiljøet og i tæt samspil med de almene kommunale tilbud. Løsninger i nærmiljøet giver som udgangspunkt de bedste muligheder for lokalt at tilbyde sammenhængende og fleksible løsninger tilpasset den enkelte borgers behov, og mindsker også risikoen for, at borgere med specielle handicaps isoleres i forhold til familie og netværk som led i specialiserede forløb.

I Nordjylland er der imidlertid samtidig en fælles forståelse af, at den enkelte kommune ikke selv er i stand til at drive specialiserede tilbud og varetage samtlige indsatser, der imødekommer alle behov. Nogle indsatser forudsætter en så højt specialiseret viden, eller er målrettet så små målgrupper, at der ikke vil være et fagligt eller økonomisk bæredygtigt grundlag for, at de kan være til stede i alle kommuner.

Kommunerne samarbejder derfor, i regi af rammeaftalen, med hinanden og Region Nordjylland om at koordinere og sikre at de fornødne specialiserede tilbud og rette indsatser leveres til borgerne på tværs af kommunegrænserne. Rammeaftalen skaber som udgangspunkt et godt grundlag for dette tværkommunale/regionale samarbejde ved at sikre synlighed, gennemskuelse og dialog om kapacitet, pladsefterspørgsel og takstudvikling på området.

I de senere års udviklingsstrategier er der imidlertid blevet peget på, at der i forhold til de allermest specialiserede tilbud har været behov for at supplere det hidtidige rammeaftalesamarbejde med en mere forpligtende samarbejdsstrategi for til stadighed, at sikre tilstedeværelsen af højt specialiserede tilbud og kompetencer i landsdelen. Med udviklingsstrategi 2015 blev der derfor indgået en aftale om et forstærket samarbejde om en lille delmængde af rammeaftalens tilbud. Samarbejdet beskrives i det næste afsnit samt mere uddybende i udviklingsstrategiens bilag 2, der er en specifikation af det forstærkede samarbejde (udvælgelseskriterier og samarbejdsmodel) samt bilag 3, der er en oversigt over tilbud omfattet af det forstærkede samarbejde.

Det skal understreges, at det hidtidige samarbejde om alle rammeaftalens tilbud fortsætter uændret, og at det således fortsat er rammeaftalens samlede tilbudsvifte, der er genstand for indmeldingerne til de årlige udviklingsstrategier og styringsaftaler.

2.1. Det forstærkede samarbejde – et udvidet samarbejde om de mest specialiserede tilbud i Nordjylland.

Det forstærkede samarbejde er en overbygning på det eksisterende rammeaftalesamarbejde, og formålet er at understøtte eksistensen af de mest specialiserede tilbud i Nordjylland gennem et styrket tværkommunalt samarbejde, så det sikres, at borgerne i Nordjylland til stadighed har adgang til de fornødne højt specialiserede tilbud og kompetencer.

Forskellen på det forstærkede samarbejde og det "almindelige" samarbejde er, at det lille antal af tilbud, der er omfattet af det forstærkede samarbejde, giver bedre mulighed for den dybdegående og mere detaljerede dialog om det enkelte tilbuds faglige og økonomiske udvikling. Hertil kommer, at kommunerne med det forstærkede samarbejde samtidigt forpligter sig på et samlet sæt af klare dialogforpligtelser med det formål at sikre, at de udvalgte tilbuds højt specialiserede kompetencer bevares i Nordjylland.

Samarbejdsmodellen for det forstærkede samarbejde består af et hovedspor og et supplerende spor ("nødspor"), hvor det sidste kun skal benyttes i de undtagelsesvise tilfælde, hvor der foreligger en særlig situation i forhold til det enkelte tilbud. Læs mere om dette i udviklingsstrategiens bilag 2.

Med henblik på at sikre gennemskuelighed, konsistens og sammenlignelighed på tværs ved udvælgelsen af de mest specialiserede tilbud, er der lagt nogle almene udvælgelseskriterier til grund. Kriterierne er godkendt i KKR Nordjylland, og vedrører målgruppens karakteristika, tilbuddets kompetencer samt forhold i omgivelserne – herunder det eksisterende udbud og efterspørgslen efter tilbudstypen i Nordjylland.

Med udviklingsstrategien for 2016 er følgende syv tilbud blevet udvalgt til at være omfattet af rammeaftalens forstærkede samarbejde (der er her tale om en videreførelse af tilbudsviften fra udviklingsstrategien for 2015):

- ◆ Fagcenter for Autisme og ADHDs speciale i forhold til børn med svær autisme, konkret afgrænset til (a) Specialbørnehaven Birken (dagtilbud) og (b) Børne- og ungeafdelingen Enterne (døgntilbud)
- ◆ Kridtsløjfen og Hviddalen (dag- og døgntilbud til voksne tegnsprogsbrugere)
- ◆ Behandlingscentret Østerskoven (rehabiliterende fase 3 døgntilbud til unge/voksne med medfødt eller erhvervet hjerneskade)
- ◆ Rehabiliteringscenter Strandgården (rehabiliterende fase 3 døgntilbud til voksne med erhvervet hjerneskade)
- ◆ Specialbørnehjemmet Kvisten (døgntilbud til multihandicappede børn og unge med særligt behov for sygepleje)
- ◆ Institut for Syn og Hørelse
- ◆ Taleinstituttet/HjerneskadeCenter Nordjylland

Der henvises til bilag 2 for en oversigt over de indstillede tilbuds ydelser og målgrupper. Der kan desuden findes yderligere information om de udvalgte tilbud på websiden www.rammeaftalernord.dk. Det skal understreges, at det forstærkede samarbejde ikke indebærer en fastfrysning af de pågældende tilbuds nuværende organisation og ydelseskatalog. Rammeaftalens parter har med det forstærkede samarbejde derimod forpligtet sig på, at sikre en dialogbaseret udvikling af de udvalgte tilbud, så evt. ændringer og omlægninger sker på en koordineret og styret måde, og ingen kommuner bringes i en situation med usikkerhed om sin forsyningsikkerhed.

3. Hovedtendenser på specialundervisningsområdet

Rammeaftalens arbejdsfelt vedrørende specialundervisningsområdet omfatter i alt tre tilbud:

- ◆ Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland)
- ◆ Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland)
- ◆ Taleinstituttet/Hjerneskadecenter Nordjylland (Aalborg Kommune)

I det følgende beskrives kort hovedtendenserne i kommunernes efterspørgsel på ydelserne på disse tre tilbud, samt det udviklingsbehov efterspørgselsmønsteret giver anledning til. Der henvises til bilag 1 for oversigt over kommunernes (myndighed og driftsherre) og Region Nordjyllands (driftsherre) indmeldinger til Udviklingsstrategien for 2016.

3.1 Center for Døvblindhed og Høretab (Region Nordjylland)

Indmeldingerne viser en uændret efterspørgsel på skoleafdelingen for voksne i regi af Center for Døvblindhed og Høretab, hvorfor det umiddelbart vurderes, at der er en god sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel.

Der opleves imidlertid en vigende efterspørgsel på ydelserne i skoleafdelingen til børn og unge, hvilket også var tilfældet i indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2105. Årsagen til den vigende efterspørgsel skal ses som et udledt resultat af de mange CI operationer, der for en stor del af målgruppen betyder, at mange kan modtage undervisning i almenskolen. Region Nordjylland indgav dette som et særligt opmærksomhedsområde i Udviklingsstrategien for 2015, og gør det igen i Udviklingsstrategien for 2016. Der varsles således en kapacitetstilpasning med en reduktion fra 11 til 6 pladser hvilket betyder, at det ikke er muligt at nedjustere afdelingens kapacitet yderligere, hvis den faglige og økonomiske bæredygtighed i tilbuddet skal opretholdes.

Regionen opfordrer i indmeldingerne til at kommunerne i Nordjylland tager stilling til, hvordan undervisningstilbuddet til den del af målgruppen der ikke har mulighed for CI operation fremadrettet kan sikres, såfremt efterspørgslen på ydelserne falder yderligere. Dette kan med fordel italesættes i forbindelse med arbejdet med Socialstyrelsens forløbsbeskrivelse på området.

3.2 Institut for Syn og Hørelse (Region Nordjylland)

Der opleves generelt en stabil og bæredygtig efterspørgsel efter ydelser i regi af Institut for Syn og Hørelse, hvilket også fremgår af afrapporteringen omkring den centrale udmelding vedr. børn og unge med alvorlig synsnedsættelse (se afsnit 5.2.2). I forbindelse med instituttets årsrapport udarbejdet i forbindelse med det forstærkede samarbejde, fremgår det ydermere, at der de seneste år ikke sket ændringer i instituttets hovedmålgrupper "Høre", "Syn" og "ASK". Antallet af brugere og forbrugte timer har også ligget nogenlunde stabilt.

På høreområdet er en del af den samlede indsats over for voksne høreapparatbrugere flyttet fra kommunerne til regionerne. Der er tale om en opgave, der praktisk varetages på sygehusene. Det drejer sig om den del af hjælpen, som specifikt og udelukkende handler om vedligehold, justering og undervisning i brug af høreapparater. Opgaveflytningen er et resultat af en lovændring, som pr. 1. januar 2013 ændrede høreapparater fra at være et hjælpemiddel i lov om social service til at være et behandlingsudstyr under Sundhedsloven. Ændringen har medført et fald i det samlede antal forbrugte timer på høreområdet, som det fremgår under afsnit 5.1.3 ydelse 2C.

Inden for høreområdet var der i 2014 en stigning i antallet af henvisninger på voksne borgere med en forholdsvis ny diagnose APD (Auditory Processing Disorder). Diagnosen APD dækker over problemer med at opfatte og forstå talelyde, som også kan optræde på trods af normal hørelse. I 2014 blev 7 voksne borgere henvist til Institut for Syn og Hørelse med diagnosen APD.

Institut for Syn og Hørelse påtænker i fællesskab med administrationen at evaluere effekten af instituttets indsats over for borgerne. Iværksættelsen af en effektmåling indgår som en del af Specialektorens Strategi 2018, og vil for instituttets vedkommende bl.a. skulle anvendes i en vurdering af instituttets metodiske tilgange til udredning og intervention.

Opretholdelsen af de specialiserede kompetencer på synsområdet er afhængig af eksistensen af en omfattende og fælles national uddannelse til oplæring af nye konsulenter. Denne uddannelse er indtil i dag blevet udbudt af Institut for Blinde og Svagsynede (IBOS), men er varslet at overgå til anden udbyder med start i uddannelsesåret 2015/16. På Institut for Syn og Hørelse imødeses det fremtidige uddannelsesstilbud på synsområdet med stor interesse, da det er af afgørende betydning, at såvel den indholdsmæssige kvalitet som forpligtelsen til et vedvarende udbud af en national synsuddannelse bevares. For IBOS har det været en udfordring at opretholde udbuddet af de forskellige moduler på synsuddannelsen pga. det meget begrænsede optageområde. Planlagte moduler er blevet aflyst på grund af for få tilmeldinger, og de faktisk afholdte moduler har givet økonomisk underskud. Det kan i den

sammenhæng give anledning til bekymring, at den grundlæggende forpligtelse til at udbyde en synsfaglig uddannelse ikke fremgår tydeligt blandt aktører på området.

3.3 Taleinstituttet/HjerneskodeCenter Nordjylland (Aalborg Kommune)

I forbindelse med udløbet af den hidtidige finansieringsaftale for Taleinstituttet/HjerneskodeCenter Nordjylland, har der i 2014 og 2015 pågået en proces for en ny aftalemodel for tilbuddet, der ydermere er en del af det forstærkede samarbejde. Aalborg Kommune som driftsherre har i efteråret 2014 og vinter 2015 afholdt bilaterale møder med de respektive nordjyske kommuner med henblik på at afdække kommunernes behov for højt specialiserede ydelser i regi af Taleinstituttet/HjerneskodeCenter Nordjylland. Herudover har der kørt en særskilt proces i en faglig arbejdsgruppe nedsat af socialdirektørkredsen med henblik på at afdække den fællesmængde af højt specialiserede ydelser, der efterspørges af de nordjyske kommuner. Der udarbejdes en revideret finansieringsmodel i efteråret 2015, som vedlægges styringsaftalen efter godkendelse ved kommunerne.

4. Hovedtendenser på det specialiserede socialområde

I forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen, indberetter kommunerne hvert år deres individuelle vurderinger af behov og udviklingstendenser i forhold til målgrupperne på det specialiserede socialområde og de tilbudstyper, der er omfattet af rammeaftalen. Kommunernes indberetninger er baseret på skøn, da de vedrører en udvikling, der ligger ét år frem i tiden – og samtidig skal der også tages højde for forskelle i kommunernes demografiske sammensætninger. Der vil derfor altid være en forventelig forskel i de enkelte kommuners oplevelser og vurderinger af behovene, kapaciteten og udviklingstendenserne på området. En nærmere analyse af kommunernes indberetninger gør det imidlertid muligt, at udlede visse hovedtendenser for udviklingen, hvilke vil blive beskrevet i dette afsnit.

Med udviklingsstrategien for 2016 har kommunerne haft mulighed for at indmelde evt. ønske om overtagelse af Regionale tilbud. Ingen af de nordjyske kommuner har imidlertid i forbindelse med indmeldingerne tilkendegivet ønske om at overtage Regionalt drevne tilbud, hvorfor dette først bliver en reel mulighed igen i forbindelse med indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2020.

4.1 Udviklingen i efterspørgslen efter tilbud/pladser

Kommunernes indberetninger om disses forventede forbrug i 2016 af tilbuddene under rammeaftalen viser, at langt den overvejende del af kommunerne indmelder, at man venter en uændret efterspørgsel efter sociale tilbud. Der ses imidlertid en stigende efterspørgsel efter ad del flere tilbudstyper, hvorfor dele af disse præsenteres i nedenstående.

På baggrund af indmeldingerne tegner der sig et billede af, at der forsat bør holdes et helt særligt fokus på misbrugsområdet; såvel i forhold til børne- og unge området som voksenområdet. Flere kommuner tilkendegiver udfordringer i forbindelse hermed, og idet kommunerne i forbindelse med indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2015 også havde fokus på udfordringer på dette område, er det udpeget til et særligt fokusområde (se afsnit 5.1.1).

Misbrugsområdet

I forhold til misbrugsområdet viser indmeldingerne en stigende efterspørgsel efter såvel ambulante som døgnbaserede misbrugstilbud til såvel børn, unge som voksne. Udfordringerne i indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2016 koncentrerer sig særligt omkring børne- og ungemålgrupperne, hvor der opleves udfordringer med at finde anbringelsesforanstaltninger, der er i stand til at arbejde målrettet med de unges misbrugsproblematikker. I forhold til den ambulante misbrugsbehandling opleves der udfordringer i forhold til at kunne tilbyde dette til målgruppen af børn og unge - dette som følge af lange ventelister og udsigten til en uhensigtsmæssig ambulant behandling i tilbud målrettet ældre målgrupper. En enkelt kommune oplyser endvidere, at der har måttet ansættes en misbrugsbehandler på børne- og ungeområdet for de 13-18årige, og på baggrund af flerheden af indmeldinger på misbrugsområdet, er det således peget på som et fokusområde. Udfordringerne skal ses i tæt sammenhæng med psykiatriske diagnoser, hvor der, i lighed med tidligere udviklingsstrategier, ses en tendens til selvmedicinering gennem stoffer og alkohol.

Diverse

Angst, skizofreni/personlighedsforstyrrelser, og andre psykiatriske diagnoser på såvel børne/unge- som voksenområdet meldes endvidere som særlige opmærksomhedsområder. Indmeldingerne her viser også et generelt billede af, at der synes at være en tiltagende diagnosticering af såvel børn/unge som voksne

indenfor udviklingsforstyrrelserne ADHD og Autisme. Dette billede er ligeledes en gentagelse af tidligere års indmeldinger til udviklingsstrategierne.

Af andre prioriterede tendenser fra kommunerne kan nævnes føromtalt målgruppe af ældre borgere med svære demens tilstande og udadreagerende adfærd, flere borgere med erhvervet hjerneskade, øget fokus på bostøtte, og fokus på VUM, indsatsmål og dokumentation.

4.2 Udviklingen i kapaciteten i tilbud/pladser

I forbindelse med indmeldingerne til udviklingsstrategien viser disse umiddelbart, at forventningerne til efterspørgslen på rammeaftalens udbudside - den kapacitet, som planlægges udbudt – at der tegner der sig et nogenlunde stabilt billede. Der er således kun planlagt få ændringer i kapaciteten i forhold til de tilbud, der er omfattet af rammeaftalen for 2016. Kommunerne og Region Nordjylland er konkret blevet bedt om at vurdere, om de oplever over- eller underkapacitet på områderne. Der er således konkret blevet spurgt, om der opleves problemstillinger med enten tomme pladser eller ventelister.

Tomme pladser

Region Nordjylland har konkret indmeldt kapacitetstilpasninger i regi af Center for Døvblindhed og Høretab som følge af en vigende efterspørgsel på ydelser i regi af tilbuddet, samt at der bør gives en særlig opmærksomhed på Rehabiliteringscenter Strandgården.

Region Nordjylland melder ydermere om udfordringer ift. tomme pladser på særligt Specialbørnehjemmene, hvilket også løbende har været et tema til drøftelse i Den Administrative Styregruppe.

Venteliste

På forsorgsområdet oplever Brønderslev Kommune udfordringer ift. målgruppen af hjemløse borgere, og botilbud til disse i egen kommune. Kommunen har iværksat en analyse af området for borgere, der er hjemløse samt borgere med misbrug. Der undersøges behov og muligheder for etablering af afrusningspladser, aflastningspladser og opgangsfællesskab til misbrugere.

Liegedes på forsorgsområdet oplever Region Nordjyllands tilbud Forsorgshjemmet Aas, at antallet af borgere, der er blevet afvist, i perioden 2011-2014 har været på ca. 200 om året. Langt hovedparten af afvisningerne skyldes mangel på pladser. Et mindre antal af borgere afvises, fordi de ikke tilhører målgruppen, eksempelvis unge under 18 år, borgere med massive plejebehov eller borgere med mindre komplekse behov og vanskeligheder.

Aalborg Kommune oplever en stigende efterspørgsel på pladser særligt til tilbud til målgruppen af børn, unge og voksne med autismespektrumsforstyrrelser samt til målgruppen af unge og voksne med psykiske vanskeligheder – sindslidelse. Der er i Aalborg Kommunes tilbudsvifte venteliste til tilbud til begge målgrupper; en udfordring der adresseres.

Som et nyt tiltag i Udviklingsstrategien for 2016 er kommunerne endvidere blevet adspurgt, om der opleves ændrede strategier eller tendenser hos kommuner i andre regioner, og kommunens/Regionens vurdering af konsekvenserne heraf. Vesthimmerlands kommune bemærker, at der bør være opmærksomhed fra de nordjyske kommuner på hjemtagelsesstrategier fra kommuner i andre regioner, idet det er vurderingen, at disse hjemtagelsesstrategier vil blive mere synlige og mærkbare i de kommende år. Derfor bør der ses ud over regionsgrænserne og indgå en fortløbende dialog med andre regioner, særligt kommuner i Region Midtjylland, om disses udviklingsstrategier. Samarbejdet og koordinationen mellem regionerne er således vigtig, når der er tale om højt specialiserede tilbud og den bæredygtige benyttelse heraf.

Sammenholdes udbuds- og efterspørgselssiderne helt overordnet set, så viser billedet, at der planlægges udbudt stort set uændret kapacitet, men at der ligger særlige opmærksomhedsområder ift. vigende belægning/øget efterspørgsel på ovenstående tilbud.

4.3 Udviklingen i forhold til de forskellige målgrupper

Indmeldingerne viser i overvejende grad, at der helt overordnet er overensstemmelse mellem kommunernes behov for specialiserede tilbud til målgrupperne på såvel børne- og unge-, som voksenområdet, og det samlede udbud af specialiserede tilbud til målgrupperne. Der er imidlertid flere bemærkninger i indmeldingerne, der har en fælles karakter og således er fremhæves.

Der rettes i en enkelt af indmeldingerne en særlig opmærksomhed på, at det kan opleves at være vanskeligt at finde institutionspladser til unge og voksne med psykiatriske diagnoser som eksempelvis spiseforstyrrelser. Idet Socialstyrelsen har varslet, at der i løbet af 2015 vil komme en central udmelding omkring netop spiseforstyrrelser, kan det med fordel overvejes at rette særlig opmærksomhed på spiseforstyrrelser, og hvorledes den nordjyske tilbudsvifte imødekommer/har mulighed for at imødekomme en given efterspørgsel. Flere kommuner melder endvidere om vækst i målgrupperne af voksne med ADHD og autisme spektrum forstyrrelser, samt andre psykiatriske diagnoser som angst, skizofreni, og lignende personlighedsforstyrrelser.

Der synes endvidere, at tegne sig et billede af at målgruppen af midaldrende og ældre borgere med divergerende grad af udviklingshæmning – herunder demens – synes at få et større plejebæhov som følge af længere levealder. Tre kommuner melder konkret ind omkring udfordringer i forhold til en målgruppe, der synes at være tiltagende i omfang og kompleksitet, hvorfor der også meldes om tilpasning af tilbudsviften i forhold hertil.

I forbindelse med indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2015 var der en flerked af indmeldinger i forhold til mulighederne for opretholdelsen af forsørgelsesgrundlaget og indmeldinger i forhold til en forventning om en stigning af hjemløse borgere. Dette var medvirkende til vedtagelsen af et særligt fokusområde rettet mod sammenhængen mellem social- og beskæftigelsesområderne, og idet der i indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2016 igen er indmeldes udfordringer i forhold til hjemløse området; nærmere bestemt udfordringer i forhold til midlertidig indlogering af hjemløse borgere på forsorgshjem/herberge i andre kommuner. Målgruppen synes endvidere at være karakteriseret af store udfordringer ift. misbrugsproblematikker.

Der meldes også om behov for at rette fokus på de udfordringer, der ses konturer af i forbindelse med de mange flygtninge, der er kommet/kommer til Nordjylland gennem de senere år. Mange af disse ankommer til kommunerne med svære krigstraumer og andre omfattende psykiske vanskeligheder, der kan være svært håndterbare som følge af manglende beredskab(er) herfor/viden herom, hvorfor dette på sigt kan kræve yderligere bevågenhed.

5. Fokusområder og ministertema

5.1 Udpegning af fokusområder for Udviklingsstrategien 2016

På baggrund af indmeldingerne fra de nordjyske kommuner og Region Nordjylland til udviklingsstrategien udpeges der årligt et varierende antal fokusområder, der i forbindelse med det enkelte års udviklingsstrategi bliver genstand for særlig opmærksomhed. I udviklingsstrategien for 2016 er der udpeget tre fokusområde, og der afrapporteres samtidigt på tre fokusområder samt gives status på et enkelt.

5.1.1 Misbrugsområdet i Nordjylland

Indmeldingerne til de seneste to års udviklingsstrategier indikerer, at der er et stort behov for at misbrugsområdet området gives et særligt fokus, da der her - uanfægtet om der er tale om geografi, demografi og aldersmæssig spredning – tegner sig en fælleskommunal udfordring, der kræver yderligere belysning. Der har i 2014 været afholdt en administrativ fællesdrøftelse omkring de kommunale udfordringer på området, men i de indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2016 viser, at der er behov for at give misbrugsområdet en helt særlig opmærksomhed, vil det blive løftet som et konkret fokusområde.

På baggrund af indmeldingerne tegner der sig således et billede af, at der forsat bør holdes et særligt fokus på misbrugsområdet; såvel i forhold til børne- ungeområdet som voksenområdet. Flere kommuner tilkendegiver udfordringer i forbindelse hermed, og idet kommunerne i forbindelse med indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2015 også havde fokus på udfordringer på dette område, følges området tættere i Udviklingsstrategien for 2016.

Udfordringerne i indmeldingerne koncentrerer sig særligt omkring børne- og ungemålgrupperne, hvor der opleves udfordringer med bl.a. at finde anbringelsesforanstaltninger, der er i stand til at arbejde målrettet med de unges misbrugsproblematikker. I forhold til den ambulante misbrugsbehandling opleves der ydermere udfordringer i forhold til at kunne tilbyde dette til målgruppen af børn og unge som følge af lange ventelister og udsigten til en uhensigtsmæssig ambulante behandling i tilbud målrettet ældre målgrupper. I et forebyggelsesrettet perspektiv har en enkelt kommune oplyst, at der har måttet ansættes en misbrugsbehandler på børne- og ungeområdet for de 13-18årige. Ydermere viser indmeldingerne udfordringer i forhold til misbrugsproblematikker koblet op på borgere med psykiatriske diagnoser som skizofreni o. lign. På baggrund af flertallet af indmeldinger på misbrugsområdet, nedsættes der således en arbejdsgruppe med det formål indkredse og afdække såvel hvilke udfordringer der ligger i forbindelse med de forebyggende indsatser, samt hvilke ambulante og døgnbaserede foranstaltninger, der kræver helt særlig opmærksomhed.

Der udarbejdes kommissorium for arbejdet med fokusområdet i løbet af efteråret 2015, og det konkrete arbejde med dette forventes påbegyndt ultimo 2015/primo 2016.

5.1.2 Overgange fra sikrede institutioner til kommunale sociale foranstaltninger

Indmeldingerne til udviklingsstrategien har vist at der umiddelbart er god sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel af pladser på de sikrede institutioner. Samtidigt har Region Nordjylland anbefalet i driftsherreindmeldingerne, at der formuleres fælles strategi(er) med henblik på at sikre sammenhængende og kvalificerede forløb for de børn/unge, der konkret har haft ophold på Den Sikrede Institution Kompasset i Brønderslev.

Børnene/de unge på de sikrede institutioner er som oftest kendt af de kommunale sociale myndigheder, og der vil i de fleste tilfælde efter opholdet på den sikrede institution være behov for en social indsats. Et anbringelsesforløb på en sikret institution, kan ofte give anledning til gennembrud i forhold til barnet/den unge, der ikke nødvendigvis har været muligt at opnå gennem andre foranstaltninger.

Der vil derfor blive nedsat en arbejdsgruppe, der skal beskrive og vurdere hvordan disse muligheder bedst understøttes og anvendes i det videre forløb efter udskrivelse fra institutionen. En forudsætning for at dette kan lykkes er, at der etableres sammenhængende indsatser, der understøtter den igangsatte udvikling. Vurderingen er, at dette vil styrke muligheden for at etablere vellykkede videre forløb for barnet/den unge efter endt ophold på den sikrede institution og samtidigt være ressourcebesparende for

den enkelte kommune. Der er forskellige løsningsmuligheder, der kan bidrage til at understøtte og styrke kontinuiteten og en sammenhængende indsats.

Der udarbejdes kommissorium for arbejdet med fokusområdet i løbet af efteråret 2015, og det konkrete arbejde med dette forventes påbegyndt ultimo 2015/primus 2016.

5.1.3 Børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser

Socialstyrelsens har varslet, at der den 1. november 2015 vil komme en ny central udmelding, der vil rette fokus på målgruppen af børn, unge og voksne med spiseforstyrrelser – primært i alderen 14-40 år. I det arbejde med national koordination, herunder centrale udmeldinger og forløbsbeskrivelser, er forankret som fokusområder i forbindelse med udviklingsstrategierne, fødes dette naturligt som et fokusområde. Efterfølgende udmeldingen af den centrale udmelding, vil der blive nedsat en klyngebaseret faglig følgegruppe til at arbejde med udmeldingen med henblik på at afrapportere i forbindelse med godkendelsen af udviklingsstrategien for 2017.

5.2 Status/afrapportering af fokusområderne fra udviklingsstrategien 2015

5.2.1 Afrapportering på Socialstyrelsens centrale udmelding vedr. voksne med kompleks erhvervet hjerneskade

Socialstyrelsen udsendte den 1. november 2014 en central udmelding vedrørende voksne med kompleks erhvervet hjerneskade med udgangspunkt i at evalueringen af kommunalreformen, der iflg. Socialstyrelsen har vist, at kommunerne i stigende grad prioriterer at yde sociale tilbud til borgerne i eget lokalområde i stedet for at benytte specialiserede tilbud i regioner og andre kommuner. Denne udvikling har medført en bekymring hos Socialstyrelsen for, om der fremover vil være et tilstrækkeligt udbud af specialiserede indsatser og tilbud på det mest specialiserede socialområde, som kan understøtte, at voksne med kompleks erhvervet hjerneskade får tilstrækkeligt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset deres behov.

Med henblik på at afdække Socialstyrelsens centrale udmelding er der nedsat en arbejdsgruppe på tværs af kommunerne og Region Nordjylland, der på baggrund af indmeldinger omkring hjerneskadeområdet udarbejder en afrapportering til Socialstyrelsen for Nordjylland. Afrapporteringen fremsendes til Socialstyrelsen senest den 1. marts 2016.

5.2.2 Afrapportering på Socialstyrelsens centrale udmelding vedr. børn/unge med alvorlig synsnedsættelse

Socialstyrelsen udsendte ydermere den 1. november 2014 en central udmelding vedrørende børn og unge med alvorligt synsnedsættelse - ligeledes med udgangspunkt i evalueringen af kommunalreformen, der iflg. Socialstyrelsen viste, at kommunerne i stigende grad prioriterer at yde sociale tilbud og specialundervisning til borgerne i eget lokalområde i stedet for at benytte specialiserede tilbud i regioner og andre kommuner. Udviklingen har medført en bekymring hos Socialstyrelsen for, om der fremover vil være tilstrækkeligt udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud på det mest specialiserede specialundervisningsområde til målgruppen, som kan understøtte, at børn med alvorligt synshandicap får tilstrækkeligt specialiserede indsatser og tilbud tilpasset deres behov.

Med henblik på at afdække Socialstyrelsens centrale udmelding har der været nedsat en arbejdsgruppe på tværs af kommunerne og Region Nordjylland, der på baggrund af kommunernes indmeldinger omkring børn og unge med alvorligt synsnedsættelse har udarbejdet en afrapportering til Socialstyrelsen for Nordjylland. Den endelige afrapportering er vedlagt Udviklingsstrategien som bilag 5.

5.2.3 Status: Sammenhængen mellem Socialområdet og Beskæftigelsesområdet

I forbindelse med vedtagelsen af Udviklingsstrategien 2015 blev det besluttet at igangsætte et arbejde med at afdække sammenhængen og konsekvensen af de forskellige reformer på beskæftigelsesområdet for socialområdet i Nordjylland. Kommissorium for arbejdet med fokusområdet er godkendt i DAS og det konkrete arbejde med udfoldelse af kommissoriet påbegyndes i efteråret 2015.

Fokusområdet vil rette særlig opmærksomhed på udfordringer og erfaringer:

- med organiseringen af den tværfaglige og helhedsorienterede sagsbehandling.
- med ressourceforløbene.
- med dobbeltordninger i lovgivningen.
- i sager med delt handlekommuneansvar.
- med tilpasning af boligstrategi til målgruppens ændrede forsørgelsesgrundlag.
- samarbejdet med børne- og familieområdet.

5.2.4 Afrapportering: Ministertema vedr. anbragte børn og unges undervisning og uddannelse

Ministertemaet har rettet særligt fokus på at udfolde de forhold, der gør sig gældende i forbindelse med anbragte børn og unges undervisning og uddannelse i et nordjysk perspektiv. Der har været nedsat en tværgående klyngebaseret arbejdsgruppe, der har rettet et særligt fokus på matchning, overgange og opfølgning i forbindelse med de anbragte børn/unges skoletilbud/uddannelsesstilbud, hvilket har resulteret i ni konkrete anbefalinger til kommuner og anbringelsessteder ift. initiativer og god praksis.

De helt overordnede konklusioner viser, at der er behov for at styrke en række forhold i forbindelse med anbragte børn og unges undervisning. En helt afgørende forudsætning for at opnå succes med undervisningen af anbragte børn/unge er, at skoletilbuddet skal afspejle det enkelte barn/den enkelte unges individuelle læringsmæssige kompetencer og ressourcer. Fokus skal rettes på netop de læringsmæssige kompetencer det enkelte barn besidder frem for et bagudrettet historisk perspektiv på det enkelte barns problemer. Der er dermed tale om et paradigmeskifte/en kulturændring, hvor det netop bliver skolen, der er den primære udviklingsarena for barnet/den unge. Af samme årsag er det også helt afgørende, at skolegangen sikres fra anbringelsens start. Der er i denne forbindelse tale om et paradigmeskifte, der gør op med den udbredte forståelse af at barnet/den unge skal være socialt og personligt stabiliseret for at være undervisningsparat.

Med afsæt i dette vil der med fordel kunne afholdes en fælles tværkommunal temadag for socialrådgivere, PPR medarbejdere og opholdssteder m.fl., der sætter fokus på vigtigheden af at italesætte det ændrede samfunds- og forskningsmæssige fokus, der antager et mere lærings- og ressourcerorienteret samt inkluderende perspektiv på anbragte børn og unges undervisning.

I de tilfælde hvor der skal træffes beslutning om anbringelse, og valg skoletilbud i forbindelse hermed, er det nødvendigt, at rådgiver i anbringelseskommunen altid inddrager PPR i egen kommune så tidligt i processen som muligt og at parterne indgår dialog om dette. Samtidigt er det vigtigt, at PPR i anbringelseskommunen indgår en tidlig dialog med PPR i beliggenhedskommunen, således at der sikres samtykke til, at den eksisterende viden omkring det enkelte barn/den enkelte unges faglige, sociale og personlige historik videregives og anvendes. I denne forbindelse ville det være ønskværdigt med en national skabelon til anvendelse i forbindelse med etablering af skoletilbud. Det er endvidere af afgørende betydning for den barnets/den unges faglige progression, at det anbefales at de årlige revisitationsmøder gennemføres og at det i forbindelse med afholdelsen af disse tilstræbes at have repræsentation fra anbringelseskommunen.

Når der er truffet endelig beslutning om anbringelse er det endvidere afgørende betydning, at det sikres, at der altid er et skoletilbud etableret ved anbringelsens opstart eller senest tre uger herefter, samt at dette i videst mulige omfang modtages i regi af folkeskolen. I tilfælde af at der træffes beslutning om anvendelse af et internt skoletilbud, skal derfor altid sikres, at der er et tæt samarbejde mellem dette og den lokale folkeskole. Det er arbejdsgruppens anbefaling, at der alene i særlige tilfælde gøres brug af muligheden for at anvende et lille undervisningsmiljø. Samtidigt er det vigtigt, at dialogen mellem kommunerne og de selvejende ungdomsuddannelsesinstitutioner og erhvervsskoler generelt styrkes og understøttes.

Den fulde afrapportering er vedlagt som bilag 6.

6. Status for særlige tilbudstyper

6.1 Børnehus Nord

Lovgivningen vedr. børnehuse angiver, at disse er omfattet af rammeaftalerne. Det vil sige at driftskommunen (Aalborg Kommune) har forsyningsforpligtigelse i forhold til de nordjyske kommuner. Særligt for børnehuse er imidlertid, at kommunerne ikke kan stå udenfor børnehussamarbejdet, men altid skal benytte børnehuset i de sager, hvor et barn eller en ung har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb - eller hvor der er mistanke herom.

Børnehus Nord er en del af udviklingsstrategien, og lovgivningen angiver, at kommunerne skal drøfte børnehusets aktiviteter, drift mv. hvert år i forbindelse med behandlingen af det kommende års rammeaftale. Der vil i den forbindelse fremover blive vurderet, om der er særlige temaer omkring Børnehus Nord, som er relevante for alle nordjyske kommuner, og derfor skal tages op i udviklingsstrategien.

Børnehus Nord har været i drift siden den 1. oktober 2013, og på baggrund af driften af tilbuddet siden opstarten, har det været nødvendigt at tilpasse tilbuddets kapacitet, idet antallet af henvendelser til børnehuset har været mere omfattende end oprindeligt estimeret. Det har således været nødvendigt at opjustere med yderligere personaleressourcer hvilket samtidigt har betydet, at det har været nødvendigt for Aalborg Kommune som driftsherre, at hæve taksten på tilbuddet. Aalborg Kommune har løbende og med rettidig omhu orienteret de nordjyske kommuner om såvel udviklingen i sagstygden og -mængden som de faglige og økonomiske eftervirkninger heraf.

6.2 Socialtilsyn Nord

Socialtilsynet skal årligt udarbejde en årsrapport om tilbuddenes kvalitet. Rapporten skal indeholde socialtilsynets generelle overvejelser om kvaliteten i de tilbud, der er omfattet af socialtilsynet; herunder den faglige og organisatoriske udvikling i tilbuddene. Grundlaget for udarbejdelsen af årsrapporten for det enkelte socialtilsyn fremgår af Lov om Socialtilsyn, Bekendtgørelse til lov om socialtilsyn, samt vejledningen om socialtilsyn.

Årsrapporten skal senest den 1. juli året efter det kalenderår årsrapporten vedrører, sendes til Socialstyrelsens auditfunktion samt til sekretariat for rammeaftaler med henblik på drøftelse i Den Administrative Styregruppe. Her vil rapportens konklusioner indgå i drøftelserne om rammeaftale på det sociale område og det almene ældreboligområde, som årligt indgås mellem kommunalbestyrelserne i regionen og Regionsrådet, jf. § 6 i lov om social service. Den endelige årsrapport offentliggøres på socialtilsynets hjemmeside, og er vedlagt Udviklingsstrategien som bilag 7.

6.3 Fælles samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere i Nordjylland

Kommunerne i Nordjylland har, i regi af rammeaftalen, etableret et fælleskommunalt Samråd for udviklingshæmmede lovovertrædere. Samrådet afgiver vejledende udtalelser til anklagemyndigheden på

kommunernes vegne om hvorvidt den sigtede er at henføre til målgruppen, der grundet udviklingshæmning findes straffri, og i stedet skal idømmes en sanktion iht. straffeloven § 68. Samrådet afgiver endvidere vejledende udtalelse om den foreslåede sanktion. Samrådet afgiver yderligere løbende vejledende udtalelser til Statsadvokaturen om, hvorvidt en domfældt bør have dommen ophævet, skærpet eller blot fortsætte med nuværende dom på baggrund af kommunernes observationer i tilsynsperioden.

Samrådet har i indmeldingerne til Udviklingsstrategien for 2016 observeret flere opmærksomhedspunkter gengivet i det følgende:

Der synes at opstå flere sager, hvor mentallægeerklæringer konkluderer, at vedkommende er udviklingshæmmet, uden at samrådet finder grundlag for denne vurdering. Samrådet spiller en vigtig rolle i at vurdere de mentallægeerklæringer, der fremsendes til Samrådet, hvorfor der er særlig opmærksomhed på dette.

Samrådet modtager endvidere et stigende antal sager, hvor de sigtede er vurderet som henhørende til normalområdet, men hvor der imidlertid anbefales en foranstaltningsdom. Kommunerne får dermed ansvaret for dommens effektivering, hvilket kan, udover de økonomiske perspektiver, give tilsynskommunen store problemer. Ved flere lejligheder har Samrådets udtalelse været med til at ændre foranstaltningsforslag.

Samrådet kan endvidere konkludere, at sagsmængden i Samrådet er stadig stigende. I Februar 2014 var der 82 sager på dagsorden (løbende årlige sager), mens dette tal i februar 2015 var steget i antal til 93 (løbende årlige sager). Det skal tilføjes at ikke alle sager nødvendigvis er aktuelle, idet der går lang tid før en sag finder sin afslutning, og Samrådet evt. kan henlægge sagen igen.

6.4 Sødisebakke (Botilbud med over 100 pladser)

Ifølge § 9 i lov om social service, skal der udarbejdes udviklingsplaner for botilbud med over 100 pladser. Udviklingsstrategien for rammeaftalen for det sociale område skal indeholde disse udviklingsplaner. I den nordjyske region findes der ét sådant tilbud – Sødisebakke, som har 126 døgnpladser.

Status for indsatsområderne for den udarbejdede udviklingsplan er følgende:

C-bygningen på Sødisebakke bliver renoveret og forventes at stå færdig medio 2016. Renoveringen gennemføres med henblik på også her, at kunne levere tidssvarende boliger, men samtidigt også for at bygningerne i højere grad har en fleksibilitet, der understøtter skærmning og indsatser tilpasset den enkelte beboer.

Med gennemførelsen af renoveringen vil samtlige boliger på Sødisebakke være af en tidssvarende standard.

Derudover har Region Nordjylland formuleret en vision for fremtidens aktivitets- og samværstilbud på Sødisebakke. På baggrund af denne, er der i 2015 blevet udarbejdet en plan for de fysiske rammer, der i højere grad understøtter behovet for en større tilbudsvifte af individuelt tilpassede indsatser i forhold til den enkelte borgers behov og forudsætninger. I 2016 vil arbejdet med gennemføre planen for de fysiske rammer blive iværksat.

Ligeledes er der fokus på yderligere at udvikle den faglige indsats, der gives til beboere på Sødisebakke via et professionssekretariat på botilbuddet. Målet er at sikre, at den nødvendige viden i forhold til den enkelte beboers behov altid er til stede og sikre efteruddannelse og udbredelse af ny viden til Sødisebakkes personale, således at beboere på Sødisebakke kan blive givet den bedst mulige indsats.

Samtidig er ambitionen med professionssekretariatet, at give øgede muligheder for at udvikle fagligt samarbejde med øvrige regionale og kommunale botilbud.

6.5 Koordinering af lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Kommunalbestyrelserne skal i dialog med Regionsrådet i de respektive landsdele sikre den tværregionale koordination af de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede institutioner. Der er på den baggrund i regi af KL nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de respektive administrative styregrupper på det specialiserede socialområde i hvert af de fem KKR. Koordinationsforum er ansvarlig for at udarbejde forslag til landsdækkende koordination af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler.

6.5.1 Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

Der er i 2016 seks landsdækkende tilbud, fem landsdelsdækkende tilbud og otte tilbud med sikrede afdelinger.

Nedenfor er kort opsummeret de helt overordnede hovedtendenser omkring kapacitet og belægning samt kommunernes efterspørgsel og behov efter disse typer af tilbud. Tilbuddenes udvikling i forhold til kapacitet, belægning og tendenser er beskrevet særskilt for hvert af de tilbud, der i bekendtgørelserne er defineret som henholdsvis lands- og landsdelsdækkende og sikrede afdelinger i bilag 8.

Den samlede belægning på de lands- og landsdelsdækkende tilbud var i 2014 på 96 procent mod en belægning i 2013 på 98 procent. Belægningen på de enkelte tilbud svinger fra 29 til 143 procent. Den samlede kapacitet er netto reduceret med 26 pladser svarende til 3 procent fra 2014 til 2015. Udviklingen i kapaciteten dækker over op- og nedjusteringer i de enkelte tilbud. I 2016 øges det samlede antal pladser med otte efterfulgt af en mindre forventet reduktion på tre pladser i 2017. Således forventes et stabilt antal pladser i 2016 og fremover.

Belægningen på de sikrede og de særligt sikrede afdelinger var i 2014 samlet set på 79 procent, spændende fra 61 til 104 procent på de enkelte tilbud. Dette er et væsentligt fald i forhold til 2013, hvor belægningen var på 84 procent. På baggrund af driftsherrernes indberetninger forventes der umiddelbart ingen ændringer i kapaciteten i 2016 og fremover.

Gennemgående oplyser landets kommuner, at de oplever sammenhæng mellem kommunernes behov for de lands- og landsdelsdækkende tilbud og tilbuddenes udbud af pladser, ydelser m.v. Der er dog enkelte kommuner, der påpeger en række omstændigheder ved enkelte tilbud, som kan bidrage til en højere grad af sammenhæng, især mellem kommunernes behov og de leverede ydelser. Konkret opleves der i regi af Center for Døvblindhed og Høretab nedgang i undervisningstilbuddet til børn og unge som følge af CI operationer. Region Nordjylland kapacitetstilpasser i 2015 tilbuddet således, at der sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel, og der rettes samtidigt særlig opmærksomhed i DAS på forsyningsikkerheden ift. den del af målgruppen, der ikke kan CI opereres.

For de sikrede afdelinger fremhæver enkelte kommuner, at de oplever et for stort udbud af pladser, ligesom en række kommuner, dog med forbehold, forventer et fald i behovet pladser fremadrettet. For langt størstedelen af kommunerne opleves der dog sammenhæng mellem kommunernes behov og de sikrede afdelingers udbud af pladser og ydelser.

I et rent nordjysk perspektiv meldes der stort set om god sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel efter pladser/ydelser, omend Region Nordjylland i driftsindmeldingerne melder om justeringer i kapaciteten i såvel opadgående som nedadgående retning på afdelinger under Center for Døvblindhed og

Høretab. To kommuner har oplevet udfordringer i forhold til at få borgere indskrevet på sikret afdeling på Kofoedsminde, og den ene har på baggrund heraf vurderet, at der er behov for en forøgelse af pladserne på sikrede afdelinger. Konkret opleves der i regi af Center for Døvblindhed og Høretab om nedgang i undervisningstilbuddet til børn og unge som følge af CI operationer. Region Nordjylland kapacitetstilpasser i 2015 tilbuddet således, at der sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel, og der rettes samtidigt særlig opmærksomhed i DAS på forsyningssikkerheden ift. den del af målgruppen, der ikke kan CI opereres.

6.5.2 Benchmarkanalyse af de sikrede afdelinger

I rammeaftalen for 2015 indgår det som et fælles fokus på tværs af samtlige regioner, at der skal sikres gennemsigtighed mellem pris og indhold på de sikrede afdelinger. Med udgangspunkt heri gennemføres en benchmarkinganalyse blandt samtlige driftsherrer med fokus på ressourceforbruget og koblingen heraf til både de socialfaglige indsatser samt undervisningsdelen. Analysen forventes afsluttet primo 2016. Undersøgelsens resultater kan bruges som beslutningsgrundlag i forhold til eventuelle fremtidige justeringer i driften for de sikrede afdelinger.

Som det fremgår af opgørelserne af belægningen på de sikrede afdelinger i bilag 8 er der fortsat udfordringer med at nå den forudsatte belægningsprocent på alle tilbud. Udviklingen vil derfor blive fulgt løbende og kan indgå i dialogen med den enkelte driftsherre samt i den tværgående dialog på tværs af de fem rammeaftaleområder.